

بسم الله الرحمن الرحيم

مقایسه تطبیقی دیدگاه‌های تربیتی سعدی و روسو

مولفان :

رضا عبداللهی

فرشته ظاهری عبده‌ونا

انتشارات ارسطو

(چاپ و نشر ایران)

۱۳۹۶

سرشناسه : عبداللهی، رضا، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : مقایسه تطبیقی دیدگاههای تربیتی سعدی و روسو / مولفان
 رضا عبداللهی، فرشته ظاهری عبده‌وند.
 مشخصات نشر : مشهد: ارسطو، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : ۱۰۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۱۴۲-۶-۶
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه : ص. ۱۱۱ - ۱۱۴.
 موضوع : سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۹۶۹۱ ق -- دیدگاه درباره آموزش و پرورش
 موضوع : روسو، ژان ژاک، ۱۷۱۲ - ۱۷۷۸ م -- دیدگاه درباره آموزش و پرورش
 موضوع : Rousseau, Jean Jacques -- Views on education
 موضوع : آموزش تطبیقی
 موضوع : Comparative education
 شناسه افزوده : ظاهری، عبده‌وند، فرشته، ۱۳۶۶ -
 رده بندی کنگره : R۵۱۷.۰۱۳۹۶ / ۱۳۹۶ع ۲۸
 رده بندی دیویی : ۸۰۰.۳۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۸۵۴۱۶

نام کتاب : مقایسه تطبیقی دیدگاههای تربیتی سعدی و روسو
 مولفان : رضا عبداللهی - فرشته ظاهری عبده‌وند
 ناشر : ارسطو (چاپ و نشر ایران)
 صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد : پروانه سماح
 تیراژ : ۱۰۰۰
 نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۶
 چاپ : مدیران
 قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۱۴۲-۶-۶
 تلفن های مرکز پخش : ۳۵۰۹۶۱۴۵ - ۳۵۰۹۶۱۴۶ - ۰۵۱
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ایران

فهرست مطالب

شماره صفحه	عناوین
۷	چکیده
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: کلیات پژوهش
۱۳	۱-۱- بیان مسأله
۱۴	۱-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۵	۱-۳- اهداف تحقیق
۱۶	۱-۴- تعریف مفهومی مفاهیم و اصطلاحات
۱۹	فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق
۲۱	۲-۱- زندگی‌نامه و آثار روسو
۲۴	۲-۲- زندگی‌نامه و آثار سعدی
۲۷	۲-۳- دیدگاه‌های مختلف در مورد ماهیت انسان
۲۹	۲-۴- دیدگاه روسو در مورد ماهیت انسان
۳۰	۲-۴-۱- جنبه‌های وجود انسان از دیدگاه روسو
۳۰	۲-۴-۲- روحیات انسان
۳۱	۲-۵- ماهیت انسان از دیدگاه سعدی

عنوان	صفحه
۲-۵-۱- قوای انسان	۳۲
۲-۶- دیدگاه‌های مختلف در مورد اهداف تربیت	۳۵
۲-۶-۱- اهداف تربیت از دیدگاه اسلام	۳۶
۲-۶-۲- اهداف تربیت از دیدگاه ایده‌آلیست‌ها	۳۶
۲-۶-۳- اهداف تربیت از دیدگاه مکتب رئالیست	۳۷
۲-۶-۴- اهداف تربیت از دیدگاه مکتب عملگرایی	۳۷
۲-۶-۵- اهداف تربیت از دیدگاه روسو	۳۸
۲-۶-۶- اهداف تربیت از دیدگاه سعدی	۴۱
۲-۷- دیدگاه‌های مختلف در مورد شیوه‌های تربیت	۵۰
۲-۷-۱- شیوه‌های تربیت از دیدگاه روسو	۵۱
۲-۷-۲- شیوه‌های تربیت از دیدگاه سعدی	۵۵
۲-۸- دیدگاه روسو در مورد ویژگی‌ها- مکتب	۶۱
۲-۹- دیدگاه سعدی در مورد ویژگی‌های مربی	۶۳
فصل سوم: روش تحقیق	۶۷
۳-۱- مقدمه	۶۹
۳-۲- روش تحقیق	۶۹
۳-۳- جامعه آماری پژوهش	۶۹
۳-۴- نمونه و روش نمونه‌گیری	۷۰
۳-۵- ابزار تحقیق	۷۰
۳-۶- شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات	۷۰
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات	۷۱
۴-۱- مقدمه	۷۳

صفحه	عنوان
۷۳	۴-۲- سوالات تحقیق
۸۹	فصل پنجم: یافته های تحقیق
۹۱	۵-۱- مقدمه
۹۲	۵-۲- یافته های تحقیق
۹۳	۵-۳- بحث و نتیجه گیری
۹۵	۵-۴- پیشنهادها
۹۷	۵-۵- محدودیت های تحقیق
۹۹	فهرست منابع

چکیده

تعلیم و تربیت یکی از دشوارترین علوم بشری است که موضوع آن را انسان و محتوایش را زندگی تشکیل می‌دهد. زندگی امروزی بشر، بسیار بر این دشواری افزوده است؛ تا آنجا که برخی تربیت را امر زمره هنرها و برخی دیگر آن را دشوارتر از مملکت داری دانسته‌اند. توانایی بشر برای انتقال تجربیاتش به نسلهای آینده به عنوان یکی از ویژگیهای ممتاز انسان در مقایسه با سایر مخدوفان از طریق تعلیم و تربیت میسر است. تجربیات انسانها در دیدگاهها و آثارشان نهفته است. با این اساس، هدف از این مطالعه، مقایسه تطبیقی دیدگاههای تربیتی ژان ژاک روسو و سعدی شیرازی به عنوان دو تن از صاحب نظران تربیتی به منظور کشف زوایای پیدا و پنهان دیدگاه های آنها در خصوص ماهیت انسان، اهداف تربیت، روشهای تربیتی، ویژگیهای مربی و مقایسه سبکها و تفاوتهای آن و ارائه پیشنهادهایی برای لحاظ در برنامه‌های آموزشی کشور است. روش پژوهش در این کتاب به صورت کیفی و از نوع اسنادی تحلیلی است. جامعه مورد مطالعه، تمامی کتب، منابع و مقالات منتشر شده از سعدی و روسو در ارتباط با آراء تربیتی آنها با زبانهای فارسی و انگلیسی تشکیل داده است. لذا برای دستیابی به اهداف پژوهش پنج سؤال به شرح زیر پیش بینی شده است.

۱- دیدگاه روسو و سعدی در مورد ماهیت انسان چیست؟

۲- دیدگاه روسو و سعدی در مورد اهداف تربیت چیست؟

۳- دیدگاه روسو و سعدی در مورد شیوه‌های تربیت چیست؟

۴- دیدگاه روسو و سعدی در مورد ویژگی‌های مربی چیست؟

۵- نقاط اشتراک و اختلاف دیدگاه آنان کدام است؟

روسو شیوه‌های تربیتی را شامل تربیت مطابق با طبیعت، تربیت عملی، شیوه‌ی مشاهده‌ای و تربیت منفی بیان کرده است؛ ولی سعدی شیوه‌های تربیتی را شامل پند و اندرز، تمثیل، مناظره، داستان سرایی، تنبیه و سختگیری، اعتراف، الگوسازی، عبرت‌آموزی، روش عقلانی و غیر در آفاق می‌داند. از نظر روسو آشنایی کامل مربی با طبیعت متربی، صبور بودن، جوان بودن، داشتن رفتار محبت آمیز از جمله ویژگی‌های مربی است. اما ویژگی‌های مربی ا دیدگاه سعدی شامل اعتدال در رفتار و اخلاق، عمل به علم، شناخت دانش‌آموزان و آموزش آنها به تناسب آن، پاسخگو بودن و سرانجام در موارد زیادی از جمله در زمینه ماهیت انسان، اهداف تربیت بین سعدی و روسو اشتراک نظر وجود دارد و در شیوه‌های تربیتی و ویژگی‌های مربی اختلاف نظر دارند. لذا در پایان بر مبنای یافته‌های تحقیق، پیشنهادهای کاربردی و پژوهشی ارائه شده است.

کلید واژه: تعلیم، تربیت، ماهیت انسان، مربی، متربی.

مقدمه

سیر تفکرات بشری و تحقیق و تعمق در نحوه‌ی اندیشه و آثار گذشتگان، از آن جهت از گذشته تاکنون مورد توجه بوده است که نتایج این تحقیقات بسیار مثمر ثمر و پاسخگوی نیازهای روزمره‌ی انسانها بوده است. به نظر می‌رسد صرف وقت و هزینه در بحث تربیت در مقایسه با بخشهای دیگر علوم مهم است و تحقیقات تربیتی از این جهت اهمیت فوق العاده‌ای می‌یابد. دلیل این امر ناشی از آن است که علما و دانشمندان رشته‌های دیگر علوم علاوه بر تبحر در شاخه‌ی علمی که رشته تخصصی شان محسوب می‌شود؛ تربیت اخلاقی و دینی آنان نیز به همان میزان و یا قدری بیشتر مورد توجه بوده است. چه بسا اندیشمندانی که از علم و قدرت خود، به دلیل تربیت اخلاقی نادرست یا کوتاهی در تربیت درست به مثابه شمشیر دولبه، جهت نادرست آن را بکار گرفته‌اند و به تبع آن در اصلاح و آبادانی جامعه کمکی نکرده‌اند بلکه به نابودی جوامع پرداخته‌اند.

ژان ژاک روسو بنیانگذار نظام تعلیم و تربیت جدید و واضع نظریه «حرفه» تعلیم و تربیت منفی و از طرفداران جدی توجه به دوران کودکی و تربیت در این دوره، بررسی آرا ارزشمند این متفکر بزرگ تاریخ تعلیم و تربیت جهان نیاز به زمان و توانایی بسیار زیادی دارد. وی افکار و آثار ارزشمندی در زمینه‌های مختلف از جمله سیاست، اخلاق، تربیت و مذهب دارد. وی در دوران حیات پر نشیب و فراز خود، به دلیل افکار و اندیشه‌های مترقی‌اش که جامعه‌ی زمان او را بر نمی‌تابید لحظه‌ای آرام و قرار نداشته است. او هیچگاه از آسیب معاندان در امان نبوده است. روحیه‌ای حساس و زود رنج داشته است و شاید

یکی از دلایلی که دائم دچار دردسر و پریشانی می‌شد همین باشد. او از بنیانگذاران انقلاب فرانسه به شمار می‌آید. کتاب امیل ارزشمندترین اثر وی است که در زمینه تربیت نوشته شده است. از جمله آثار دیگر او قرارداد اجتماعی در سیاست، هنرها و علوم در زمینه ارزش و اثر علوم، اعترافات و خیال پردازیه‌ها می‌باشد؛ از طرف دیگر افصح المتکلمین، سعدی شیرازی ستاره درخشان آسمان ادبی ایران است که از تشعشع انوار درخشان افکار و آرا وی نوری به وجود بشریت تابید و این نور تصفیه کننده اخلاق و رفتار و روح انسانهاست. بوستان و آستان وی گنجینه‌ای از حکایات و امثال تربیتی است که به دلیل ساده و بی‌تکلف بودن و نزدیکی به زبان محاوره بر سر زبان‌ها جاری است. بررسی اندیشه‌های تربیتی این دو اندیشمند تاریخ تعلیم و تربیت جهان نیاز به زمان و توانایی بیشتری دارد. اما به قول مولانا:

آب دریا را گر چه نتران حشید هم به قدر تشنگی باید کشید

در این پژوهش تفکرات و اندیشه‌های میان بزرگ تربیتی، ژان ژاک روسو و سعدی مصلح تربیتی مسلمان در زمینه‌های مابین انسان، اهداف تربیت، شیوه‌های تربیت و ویژگیهای مربی مورد بررسی قرار گرفته و سرانجام اختلاف و اشتراک دیدگاه آنان در این زمینه ارائه گردیده است.